

بررسی موانع مشارکت معلولین ورزشکار و غیرورزشکار در فعالیت‌های ورزشی (مطالعه موردی: شهر قزوین)

ریحانه قدردان^{۱*}، حسین حسن بیگی^۲، سعید تابش^۳

۱- گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران، نویسنده مسئول: ۲- گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه شهید رجایی، تهران، ایران. ۳- گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخچه مقاله دریافت: ۱۳۹۸/۲/۱۵ پذیرش: ۱۳۹۸/۶/۱۹</p>	<p>مقدمه: ورزش و فعالیت بدنی اهمیت بسیاری برای سلامتی افراد معلول دارد و معلولان ورزشکار سلامتی بیشتر و رضایت‌مندی بالاتری از زندگی خود نسبت به معلولان غیر ورزشکار دارند، بنابراین هدف این پژوهش بررسی موانع مشارکت معلولین ورزشکار و غیرورزشکار در فعالیت‌های ورزشی بود.</p> <p>روش کار: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی - همبستگی بود که جامعه آماری این پژوهش را ۳۸۰ نفر از معلولین ورزشکار و غیرورزشکار استان قزوین تشکیل می‌دادند. از این تعداد طبق جدول مورگان ۱۸۱ نفر از آنان به‌صورت روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه پژوهشی انتخاب شدند. ابراز اندازه‌گیری، پرسشنامه موانع مشارکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی پورزندی و سلطانی است که برای پاسخ به سؤالات از آزمون رتبه‌ای فریدمن و تی مستقل با نرم‌افزار SPSS25 و نرم‌افزار تحلیل عاملی lisrel15 استفاده شد.</p> <p>یافته‌ها: نتایج این آزمون نشان داد که به ترتیب موانع اماکن و امکانات، موانع خانوادگی، موانع شهری، موانع فردی و موانع اجتماعی و فرهنگی در رتبه‌های اول تا پنجم قرار دارند و بین اماکن و امکانات، موانع اجتماعی و فرهنگی و موانع شهری، بین معلولین ورزشی و غیر ورزشکار اختلاف معناداری وجود نداشت ($P > 0.05$) بین موانع فردی و موانع خانوادگی اختلاف معناداری بین معلولین ورزشکار و غیرورزشکار وجود داشت. ($P > 0.05$) با توجه به یافته‌های توصیفی در هر دو موانع خانوادگی و فردی میانگین معلولین غیر ورزشکار بیشتر از معلولین ورزشکار بود.</p>
<p>کلید واژگان فعالیت ورزشی، موانع ورزش، معلولین، ورزشکار و غیر ورزشکار.</p>	
<p>نویسنده مسئول Email: r.ghadrdan71@gmail.com</p>	

مقدمه

معلولیت^۱ به‌عنوان یک پدیده اجتماعی واقعیتی انکارناپذیر است که از گذشته‌های دور تا به امروز همواره در جوامع وجود داشته است. در طول تاریخ افراد دارای معلولیت همواره دچار تبعیض و بدرفتاری بوده‌اند و به دلیل دیدگاه‌های منفی که جامعه نسبت به معلولیت دارد افراد معلول اغلب یک سری از چالش‌ها را تجربه می‌کنند، در حال حاضر و باگذشت زمان، قوانین مربوط به معلولیت در سراسر جهان به‌طور قابل توجهی به نیازهای معلولین توجه دارد (۱). از این رو کیفیت زندگی افراد معلول به شکل قابل توجهی بهبود یافته است و در سال‌های اخیر یکی از مهم‌ترین گام‌هایی که در این زمینه برداشته شده، افزایش مشارکت افراد معلول در ورزش بوده است (۲).

مطالعات مختلفی نشان داده‌اند که ورزش و فعالیت بدنی اهمیت بسیاری برای سلامتی افراد معلول دارد و معلولان ورزشکار سلامتی بیشتر و رضایت‌مندی بالاتری از زندگی خود نسبت به معلولان غیرورزشکار دارند (۳). افراد معلول به‌واسطه موانع مختلفی که در محیط کار و زندگی روزانه با آن مواجه می‌شوند،

مانند به‌سختی استخدام شدن، تبعیض کارفرما و جلوگیری از توانایی‌های فرد و بی‌توجهی به نیازهای آنها، دچار محدودیت می‌شوند (۴). به‌علاوه مواردی دیگری همچون عدم دسترسی به تجهیزات، خدمات و ادارات، حمایت ناکافی، ارتباطات ضعیف که در نتیجه معلولیت به وجود آمده، باعث ایجاد تغییراتی در سبک زندگی آنان می‌شود که ممکن است سلامت روانی^۲، جسمی و کیفیت زندگی معلولین را به خطر اندازد. یکی از ضروریات در زمینه درک معلولین آشنایی با محدودیت‌های آنان و تلاش در برطرف کردن مشکلاتی است که معلولان در اثر این محدودیت‌ها دچار آن می‌شوند. یکی از این زمینه‌ها مشارکت دادن معلولان در فعالیت‌های اجتماعی و جلوگیری از انزوای آنان در جامعه، شرکت در رقابت‌های ورزشی است (۵). در شرایط کنونی، انجام فعالیت‌های ورزشی برای معلولان اهمیت به خصوصی پیدا کرده و نه‌تنها به‌عنوان یک وسیله تفریحی و

1- Disability
2- Metal Health

امکانات و عوامل محیطی جزء عوامل منفی و بازدارنده بوده‌اند (۱۳). تیلور و همکارانش گزارش کردند که تفاوت بزرگی بین افراد مبتلا به معلولیت و همتایان سالم آنها وجود دارد. مشکلات اقتصادی و در دسترس نبودن اماکن، قوی‌ترین تأثیر را در عدم مشارکت معلولین در فعالیت‌های تفریحی ورزشی دارد، همین‌طور بین افراد سالم و معلول از نظر ملاقات با دوستان و بستگان، صرف وقت آزاد برای راه رفتن یا قدم زدن در خانه، تفاوت بزرگی وجود داشت (۱۴).

اگر بپذیریم که معلولیت از جامعه حذف نخواهد شد و این قشر به هر دلیل در این جامعه زندگی خواهند کرد، پس ضروری است به نیازهای آنها توجه شود. ورزش به‌عنوان یک فعالیت درمانی تفریحی، علاوه بر پرکردن اوقات فراغت می‌تواند جنبه‌های متفاوت جسمانی، روانی و اجتماعی را در فرد معلول تقویت نماید و عوارض این عارضه را کاهش داده یا درمان کند (۱۵)؛ بنابراین، برای اشخاص دارای معلولیت باید فرصت‌ها و پشتیبانی کافی فراهم شود تا بتوانند از ورزش و فعالیت‌های فیزیکی مناسب استفاده کنند. شناسایی موانعی که بر سر راه مشارکت ورزشی معلولین وجود دارد می‌تواند کمک قابل‌توجهی به رفع آنها و ارائه راهکارهای مؤثری در زمینه بالا بردن مشارکت در فعالیت‌های ورزشی نماید. به‌طوری‌که در تحقیقی که سبحانی و همکارانش در زمینه بررسی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر و موانع مشارکت ورزشی معلولین شهر اهواز پرداختند، به این نتیجه رسیدند که به ترتیب اهمیت، عوامل سلامتی و تندرستی، لذت و نشاط و تعامل اجتماعی مهم‌ترین عوامل مؤثر مشارکت در فعالیت‌های بدنی است و در بین موانع مشارکت ورزشی معلولین عوامل اقتصادی، محیطی حمل‌ونقل، امکانات و تجهیزات و عوامل اجتماعی فرهنگی مهم‌ترین موانع می‌باشند (۱۷).

با توجه به تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است، ضرورت انجام تحقیق حاضر این است که از آنجایی که تاکنون تحقیقی در زمینه موانع ورزش معلولین در استان قزوین از دیدگاه محققین مشاهده نشده است، نتایج این تحقیق می‌تواند موانع حضور کسانی که به‌نوعی دچار معلولیت هستند را در ورزش شناسایی کرده و به مسئولان ورزش کشور خصوصاً مسئولان ورزشی استان قزوین برای برطرف کردن این موانع کمک کند که با فراهم کردن شرایط و امکانات مناسب فراغتی و ورزشی تلاش در برآوردن نیازهای جسمی، روانی و اجتماعی آنان کرده و با این کار باعث افزایش انگیزه و اعتمادبه‌نفس معلولین عزیز برای حضور فعال در جامعه و همچنین بالا بردن سطح رضایت‌مندی آنان از زندگی شده. لذا با توجه موارد فوق‌الذکر و اهمیت موضوع محققان در پی پاسخگویی به سؤالات ذیل بودند:

درمانی بلکه به‌عنوان عاملی در جهت تکامل نارسائی‌های جسمانی و روانی آنان مدنظر قرار می‌گیرد (۶). در این زمینه، برخی موانع و فرصت‌ها وجود دارد که می‌توانند موجب کاهش یا افزایش مشارکت معلولان در فعالیت‌های ورزشی شود. ورشون و همکارانش، عوامل محیطی (حمل‌ونقل و...) و عوامل شخصی را مهم‌ترین موانع مشارکت این قشر در فعالیت‌های بدنی دانسته‌اند (۷). عوامل محیطی، حمل‌ونقل، امکانات و تجهیزات، عوامل اجتماعی فرهنگی و اقتصادی مهم‌ترین عوامل بازدارنده و لذت‌نشاط، سلامتی و تندرستی و تعامل اجتماعی مهم‌ترین عوامل سوق‌دهنده مشارکت در فعالیت‌های بدنی معلولین است (۸).

نتایج تحقیق دیگر روی دو گروه جانباز ضایعه نخاعی و قطع عضو نشان داد که موانع روانی، موانع جسمانی، موانع اقتصادی و موانع سازمانی بر میزان فعالیت جسمانی، حرکتی هر دو گروه تأثیرگذار است و موانع اقتصادی بیشترین اثر و موانع جسمانی کمترین اثر را بر فعالیت جسمانی، حرکتی جانبازان داشته است (۹). مل ویل در تحقیقی با عنوان ادراکات والدین از عوامل افزایش انگیزه و موانع فعالیت بدنی برای کودکان دارای معلولیت ذهنی، عوامل افزایش انگیزه در کودکان را مواردی همچون خانواده، علاقه‌مندی‌های کودک، برنامه‌ها و امکانات موجود، انگیزه اجتماعی و تجربیات جسمانی از فعالیت بدنی نام برد. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد والدین نقش مهمی در حمایت از فعالیت کودکان مبتلا به اختلالات عقلی دارند. افزایش اطلاعات و آموزش لازم به خانواده‌ها می‌تواند یکی از روش‌های مهم افزایش انگیزه جهت شرکت در فعالیت ورزشی این کودکان باشد (۱۰).

پاول^۱ در تحقیقی که با عنوان موانع و راه‌حل‌ها در طول تمرین برای مشارکت در ورزش افراد مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس یا ام‌اس^۲ (MS) انجام داد، نشان داد که فقدان حمایت و مشاوره، مشکلات محیطی و نداشتن اوقات فراغت از جمله موانع ورزش با دیگران است و دریافت حمایت، داشتن یک نگرش مثبت، داشتن زمان فراغت و به حداقل رساندن موانع محیطی به‌عنوان راه‌حل برای کمک به مشارکت در ورزش پیش‌نهاد شده است (۱۱). نتایج تحقیقی دیگر با عنوان مدیریت فعالیت ورزشی و معلولیت در ایتالیا، نشان داد ورزش، ابزار موردنیاز برای معلولین است. ورزش برای افراد معلول علاوه بر کمک به پیدا کردن مشاغل بهتر باعث بهبود مهارت‌های حرکتی آنان نیز می‌شود. در این تحقیق عنوان شد، ورزش فراگیر است زیرا نه تنها نقش درمانی دارد بلکه فرصتی است برای به رسمیت شناختن هویت شخصی معلولین و توانایی‌هایشان در یک گروه و جامعه و افزایش اعتماد به نفس آنان (۱۲). همچنین تحقیقی که روی موانع و عوامل انگیزشی مشارکت افراد دارای معلولیت فیزیکی پس از توان‌بخشی انجام شد، نشان داد که سنین جوان‌تر و تحصیلات بالاتر رابطه مثبت با مشارکت ورزشی دارد درحالی‌که

1- Paul

2- Multiple Sclerosis

۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۱، ۲۵، ۳۷، ۵۱، ۴۷ و ۵۸ و ۵۹ از مدل نهایی حذف شدند. نتایج این آزمون در پاسخ به سؤال سوم پژوهش ارائه شده است. برای بررسی پایایی پرسشنامه از آلفای کرون باخ استفاده شد و نتایج این آزمون نشان داد پایایی مؤلفه‌ها بیشتر از ۰/۷ بود که نشان‌دهنده این است که پرسشنامه از همسانی قابل‌قبولی برخوردار است. هدف این پژوهش اولویت‌بندی موانع شرکت نکردن معلولین در فعالیت‌های ورزشی و مقایسه نظر معلولین ورزشکار و غیرورزشکار در مورد موانع شرکت در فعالیت‌های ورزشی استان قزوین بود. برای پاسخ به این سؤالات از آزمون رتبه‌ای فریدمن و تی مستقل با نرم‌افزار spss25 استفاده شد. همچنین یکی از هدف‌های این پژوهش اعتبارسنجی الگوی پیشنهادی ارائه شده برای موانع مشارکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی در قالب پرسشنامه ارائه شده بود؛ که برای این منظور از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم با نرم‌افزار lisrel15 استفاده شد.

یافته‌ها

بر اساس یافته‌های پژوهش، ۹۰ نفر (۵۰٪) از شرکت‌کنندگان در پژوهش معلول ورزشکار و ۹۰ نفر (۵۰٪) معلول غیرورزشکار بود. ۱۰۴ نفر (۵۷/۸٪) مرد و ۷۶ نفر (۴۱/۳٪) زن بودند. ۶ نفر (۳/۳٪) دارای تحصیلات زیر دیپلم، ۹۸ نفر (۵۴/۴٪) دیپلم، ۶۰ نفر (۳۳/۳٪) لیسانس، ۱۰ نفر (۵/۶٪) فوق لیسانس و ۳ نفر (۱/۷٪) دکترا بودند. ۳ نفر نیز میزان تحصیلات خود را بیان نکرده بودند. ۹ نفر (۵/۱۰٪) در گروه سنی ۱۷-۲۰، ۵۶ نفر (۳۱/۱٪) در گروه سنی ۲۱-۲۵، ۶ نفر (۳/۳٪) به‌طور مشترک در گروه‌های سنی ۲۶-۳۰ و ۳۱-۳۵ و ۹۸ نفر (۵۴/۵٪) در گروه سنی ۳۶-۴۰ قرار داشتند. در جدول ۱ بیشترین میانگین (۳/۴۴) متعلق به اماکن و امکانات و کمترین میانگین به موانع اجتماعی و فرهنگی (۲/۴۱) است.

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی مربوط به موانع شرکت جانبازان در اماکن ورزشی

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
اماکن و امکانات	۱۸۰	۳/۴۴	۰/۹۰	-۰/۰۱	-۱/۵۶
موانع فردی	۱۸۰	۲/۶۵	۰/۵۵	۰/۵۱	-۰/۸۷
موانع خانوادگی	۱۸۰	۳/۱۸	۰/۷۴	-۰/۲۶	-۱/۳۶
موانع اجتماعی و فرهنگی	۱۸۰	۲/۴۱	۰/۸۸	۰/۱۷	-۰/۷۷
موانع شهری	۱۸۰	۲/۷۱	۱/۰۰	۰/۱۹	-۱/۴۱

جدول ۲ نشان می‌دهد بین اماکن و امکانات، موانع اجتماعی و فرهنگی و موانع شهری، بین معلولین ورزشی و غیرورزشکار با سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از ۰/۰۵ اختلاف معنی‌داری وجود نداشت ($P > 0/05$). بین موانع فردی با سطح معناداری ۰/۰۱۴ و در سطح آلفای ۰/۰۵ و بین موانع خانوادگی با سطح معناداری

۱- اولویت‌بندی موانع شرکت کردن معلولین استان قزوین در فعالیت‌های ورزشی چگونه است؟

۲- بین نظر معلولین ورزشکار و غیرورزشکار در میزان موانع شرکت کردن معلولین در فعالیت‌های ورزشی اختلاف وجود دارد؟

۳- اعتبار الگوی ارائه شده برای موانع شرکت نکردن معلولین در فعالیت‌های ورزشی چگونه است؟

روش کار

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش را ۳۸۰ نفر از معلولین جسمی ورزشکار و غیرورزشکار تحت پوشش بهزیستی استان قزوین تشکیل می‌داد. از این تعداد طبق جدول مورگان ۱۸۱ نفر از معلولین ورزشکار و غیرورزشکار شهرستان قزوین به روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه پژوهشی انتخاب شدند.

برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار ذیل استفاده شد:

۱- پرسشنامه موانع مشارکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی پورزندی و سلطانی: این پرسشنامه شامل ۵۹ سؤال بود که در سال ۱۳۹۶ توسط پورزندی و سلطانی ساخته شد و بر اساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای تنظیم گردیده و پنج مؤلفه امکاناتی، فردی، خانوادگی، فرهنگی، اجتماعی و شهری را می‌سنجید. سؤالات، پنج گزینه‌ای و شامل گزینه‌های کاملاً مخالف، مخالف، بدون نظر، موافق و کاملاً موافقم و روش امتیازگذاری به ترتیب ۱ تا ۵ می‌باشد. برای بررسی روایی سازه پرسشنامه از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که با توجه به شاخص‌های برازش، پرسشنامه استفاده شده از اعتبار قابل‌قبولی برخوردار بود. بر اساس نتایج این آزمون سؤالات ۱۴،

جدول ۲ نشان می‌دهد بین اماکن و امکانات، موانع اجتماعی و فرهنگی و موانع شهری، بین معلولین ورزشی و غیرورزشکار با سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از ۰/۰۵ اختلاف معنی‌داری وجود نداشت ($P > 0/05$). بین موانع فردی با سطح معناداری ۰/۰۱۴ و در سطح آلفای ۰/۰۵ و بین موانع خانوادگی با سطح معناداری

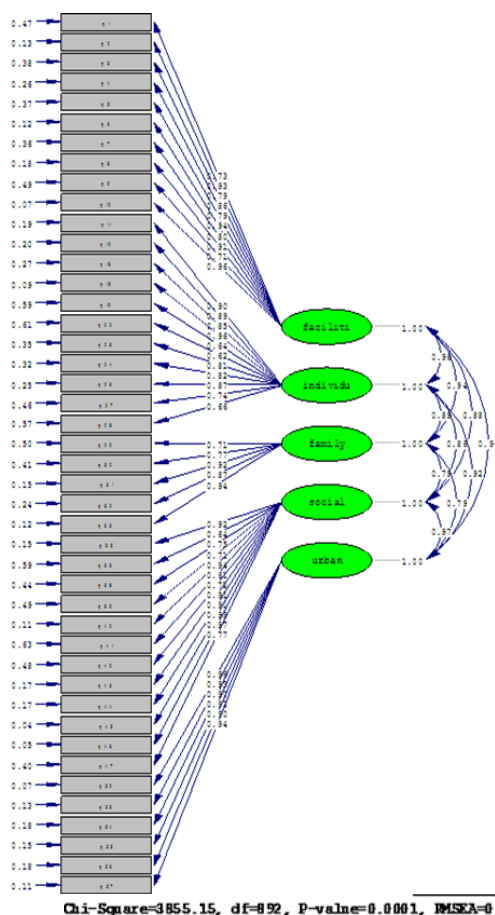
جدول ۲- نتایج آزمون تی مستقل برای مقایسه معلولین ورزشکار و غیر ورزشکار در میزان موانع شرکت کردن معلولین در فعالیت‌های ورزشی

درجه آزادی	آزمون تی مستقل			آزمون F لاین		غیر ورزشکار		ورزشکار		
	SIG	T	اختلاف میانگین	SIG	F	SD	M	SD	M	
۱۷۸	۰/۰۶	-۱/۸۳	-۰/۲۴	۰/۰۱	۵/۷۹	۰/۸۴	۳/۵۷	۰/۹۵	۳/۳۲	اماکن و امکانات
۱۷۸	۰/۰۱۴	-۲/۴۷	-۰/۲۰	۰/۲۹	۱/۰۸	۰/۵۲	۲/۷۵	۰/۵۷	۲/۵۵	موانع فردی
۱۷۸	۰/۰۰۵	-۲/۸۷	-۰/۳۱	۰/۱۲	۲/۴۰	۰/۶۹	۳/۳۴	۰/۷۵	۳/۰۲	موانع خانوادگی
۱۷۸	۰/۱۲	-۱/۵۵	-۰/۲۰	۰/۴۳	۰/۶۱	۰/۸۷	۲/۵۲	۰/۸۸	۲/۳۱	موانع اجتماعی و فرهنگی
۱۷۸	۰/۲۳	-۱/۱۹	-۰/۱۷	۰/۶۱	۰/۲۵	۱/۰۰	۲/۸۰	۱/۰۱	۲/۶۲	موانع شهری

جدول ۳- شاخص‌های برازندگی مدل تأییدی موانع شرکت نکردن معلولین در فعالیت‌های ورزشی

مطلوب / نامطلوب	مقدار مشاهده شده	شاخص برازندگی
-	۴/۳۲	CMIN/DF (شاخص کای اسکوتر بهنجاری یا نسبی)
مطلوب	۰/۰۱۹	RMR (ریشه دوم میانگین مربعات باقیمانده)
مطلوب	۰/۰۷۱	RMSEA (ریشه دوم میانگین مجذورات خطای تقریبی)
مطلوب	۰/۹۱	CFI (شاخص برازش تطبیقی)
مطلوب	۰/۹۰	IFI (شاخص برازش نسبی)

شکل ۱- تحلیل عاملی تأییدی موانع شرکت نکردن

نتیجه شاخص نیکویی برازش تطبیقی و شاخص برازش نسبی هر دو برابر با ۰/۹۴ است که این مقادیر نزدیک به ۱ می‌باشند که این نشان می‌دهد مدل ترسیم شده برای موانع شرکت نکردن معلولین در فعالیت‌های ورزشی مطلوب است. مقدار ریشه دوم میانگین مجذورات خطای تقریبی برابر ۰/۰۷۱ که نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل است. شاخص ریشه دوم میانگین مربعات باقیمانده یا RMR برابر ۰/۰۱۹ بود که نشان می‌دهد مدل قابل قبول است. البته آزمون خی دو با سطح معنی‌داری ۰/۰۱ ($P < 0.01$) معنی‌دار است که این نتیجه را این گونه می‌توان تبیین کرد، آزمون خی دو نسبت به حجم نمونه بسیار حساس است و اگر حجم نمونه بیشتر باشد این آزمون به تفاوت‌های بسیار ناچیز هم حساس هست و با توجه به آماره‌های دیگر برازش مدل که نشان‌دهنده برازش مطلوب داده‌ها با مدل هستند می‌توان گفت که این داده‌ها مدل را تأیید می‌کنند. همچنین سؤالات ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۱، ۲۵، ۳۷، ۴۷-۵۱، ۵۸ و ۵۹ دارای خطای استاندارد منفی بودند که در تحلیل نهایی مشکل ایجاد می‌کردند به این دلیل از مدل نهایی حذف شدند.

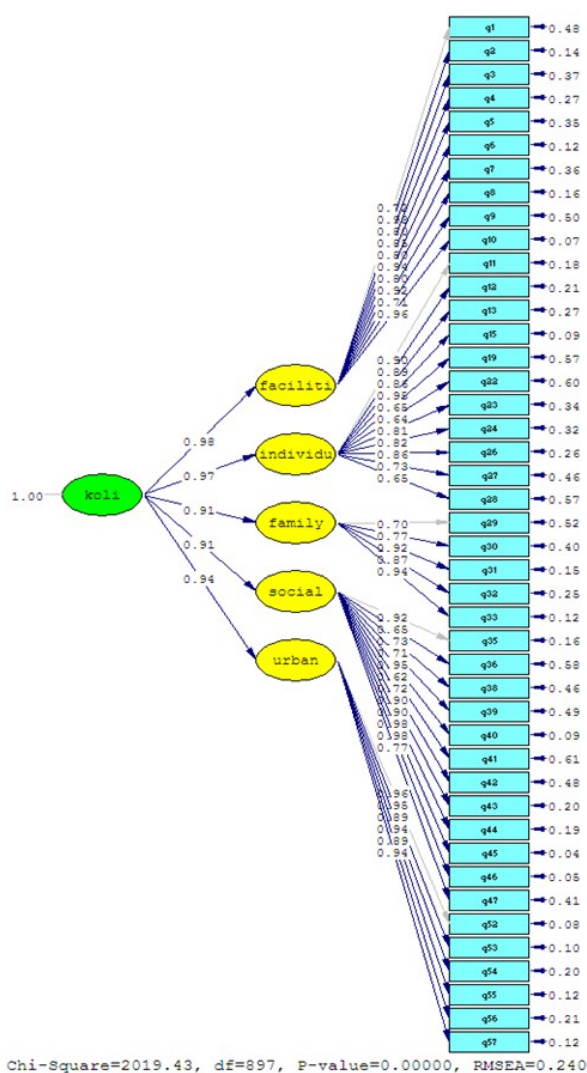
موانع مشارکت معلولین در فعالیتهای ورزشی دارای پنج مؤلفه می باشد که می توانند به عنوان نشانگر این سازه عمل کنند، لذا تحلیل عاملی مرتبه دوم در راستای آزمون مدل اندازه گیری و نیز روایی مؤلفه های سازه موانع مشارکت معلولین در فعالیتهای ورزشی بررسی شده است. شکل ۲ مدل تحلیل عاملی مرتبه دوم نشان می دهد.

یکی از قابلیت های نرم افزار لیزرل، تحلیل مدل هایی است که دارای عامل های مرتبه دوم هستند. مدل عاملی مرتبه دوم را به عنوان نوعی از مدل های عاملی تعریف می کنند که در آن عامل های مکنون که با استفاده از متغیرهای مشاهده شده اندازه گیری می شوند خود تحت تأثیر یک متغیر زیربنایی تر و به عبارتی متغیر مکنون، اما در یک سطح بالاتر قرار دارند (سید عباس زاده و دیگران، ۱۳۹۱). به دلیل اینکه در تحقیق حاضر

جدول ۴- بار عاملی و واریانس تبیین شده موانع شرکت جانبازان و معلولین در فعالیتهای ورزشی

عامل اصلی	عامل	بار عاملی	واریانس تبیین شده	T
موانع مشارکت معلولین و جانبازان در فعالیتهای ورزشی	اماکن و امکانات	۰/۹۸	۰/۹۶	۱۱/۰۳*
	موانع فردی	۰/۹۷	۰/۹۵	۱۵/۰۲*
	موانع خانوادگی	۰/۹۱	۰/۸۴	۹/۸۹*
	موانع اجتماعی و فرهنگی	۰/۹۱	۰/۸۲	۱۳/۹۷*
	موانع شهری	۰/۹۴	۰/۸۹	۱۵/۷۴*

شکل ۲- تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم موانع شرکت نکردن معلولین در فعالیتهای ورزشی

جانبازان و معلولین در فعالیت‌های ورزشی وجود دارد. در ادامه شاخص‌های برازندگی مدل ارائه شده است.

با توجه به اینکه تمام بارهای عاملی نشانگرهای موانع شرکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی بیشتر از ۰/۹۰ می‌باشد، پس در نتیجه می‌توان گفت رابطه قوی بین نشانگرها با موانع شرکت

جدول ۵- نتایج آلفای کرونباخ برای پایایی پرسشنامه

پایایی تحقیق پورزندگی و همکاران	شماره گویه‌های پرسشنامه	موانع شرکت معلولین در فعالیت‌های ورزشی
۰/۹۰	۱-۱۰	موانع اماکن و امکانات (ضریب آلفا=۰/۹۵)
۰/۸۷	۲۸، ۲۷، ۲۶، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۱۹، ۱۵، ۱۳، ۱۲، ۱۱	موانع فردی (ضریب آلفا=۰/۹۴)
۰/۷۰	۳۳، ۳۲، ۳۱، ۳۰، ۲۹	موانع خانوادگی (ضریب آلفا=۰/۹۲)
۰/۸۸	۴۷، ۴۶، ۴۵، ۴۴، ۴۳، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۶، ۳۵	موانع اجتماعی و فرهنگی (ضریب آلفا=۰/۹۶)
۰/۷۴	۵۷، ۵۶، ۵۵، ۵۴، ۵۳، ۵۲	موانع شهری (ضریب آلفا=۰/۹۶)
۰/۸۵	-	کل ضریب آلفا=۰/۹۱

یاموسی در سهم مؤلفه عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و کمبود امکانات ورزشی (۱۹) و نتایج تحقیق دهقان‌دار در چهار مؤلفه موانع روانی، موانع جسمانی، موانع اقتصادی و موانع سازمانی (۹) مطابقت دارد.

همچنین در رابطه با اولویت‌بندی موانع، موانع اماکن و امکانات رتبه اول و موانع اجتماعی و فرهنگی اولویت آخر را به خود اختصاص داد و با یافته‌های تحقیق پورسلطانی و همکاران که موانع شهری رتبه اول و موانع خانوادگی رتبه آخر را داشت همخوان نبود. از این تفاوت می‌توان نتیجه گرفت که امکانات شهرستان قزوین در رابطه با اماکن و امکانات ورزشی از استان البرز کمتر است. همچنین ایجاد اعتمادبه‌نفس در یک فرد برای انجام کاری بسیار مهم است که خانواده‌ها می‌توانند با همراهی و حضور خود و ایجاد اعتمادبه‌نفس در فرزندان معلول خود، این روحیه را در فرزندان‌شان ایجاد کنند که آنها در فعالیت‌های ورزشی شرکت کنند.

از طرف دیگر طبق یافته‌های این تحقیق خانواده نقش مهمی در فعالیت ورزشی افراد معلول دارد لذا خانواده‌ها باید زمان لازم را برای ورزش و تفریح فرزندان معلول خود در نظر بگیرند. نتیجه این تحقیق با تحقیق پورسلطانی و همکاران که در تحقیق خود به این نتیجه رسیده بودند موانع خانوادگی در رتبه آخر قرار دارد ناهمخوان است. مل‌ویل در تحقیق خود نشان داد والدین نقش مهمی در حمایت از فعالیت کودکان مبتلا به اختلالات عقلی دارند (۱۰) که نتیجه این تحقیق نیز این را تأیید می‌کند که والدین می‌توانند نقش مؤثری در انگیزه دادن به فرزندان خود در انجام فعالیت‌های ورزشی داشته باشند. پس در نتیجه نیاز هست به آگاه‌سازی خانواده‌های معلولین شهر قزوین در رابطه با اهمیت ورزش در سلامت روانی و جسمی فرزندان معلولشان توجه خاصی بشود. همچنین با توجه به اینکه عدم وجود وسایل حمل‌ونقل عمومی، عدم مناسب‌سازی پیاده‌روها

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود ضریب پایایی هر مانع شرکت جانبازان و معلولین در فعالیت‌های ورزشی بیشتر از ۰/۷۰ می‌باشد که می‌توان گفت پایایی پرسشنامه مطلوب است و از همسانی درونی مناسبی برخوردار است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی موانع مشارکت معلولین و جانبازان در فعالیت‌های ورزشی و مقایسه نظر آنان در شهر قزوین بود. طبق یافته‌های این تحقیق بین اماکن و امکانات، موانع اجتماعی و فرهنگی و موانع شهری، بین معلولین ورزشی و غیرورزشکار اختلاف معناداری وجود نداشت. این عدم تفاوت را می‌توان این‌گونه تبیین کرد که عواملی که به خود فرد و خانواده آن‌ها بستگی ندارد و به جامعه و نهادهای مسئول بستگی دارد در هر دو گروه مشترک است. بین موانع فردی و موانع خانوادگی اختلاف معناداری بین معلولین ورزشکار و غیرورزشکار وجود داشت. با توجه به یافته‌های توصیفی در هر دو موانع خانوادگی و فردی میانگین معلولین غیرورزشکار بیشتر از معلولین ورزشکار بود. پس می‌توان نتیجه گرفت افراد معلول غیرورزشکار دارای ویژگی‌های فردی و خانوادگی مانند اولویت ندادن به ورزش، هزینه بالای ورزش، نداشتن اعتمادبه‌نفس، عدم حمایت مالی و روانی از طرف خانواده هستند که مانع از مشارکت آنها در فعالیت‌های ورزشی می‌شود. نتایج تحقیق حاضر تا حدودی با نتایج تحقیقات پورسلطانی و همکارانش، در پنج مؤلفه اماکن و امکانات، فردی، خانوادگی، شهری و اجتماعی و فرهنگی (۱۸) و سبحانی در چهار مؤلفه عوامل اقتصادی، محیطی، حمل‌ونقل امکانات، تجهیزات و عوامل اجتماعی، فرهنگی (۱۷) و با نتایج تحقیق گشتاسبی در چهار مؤلفه عوامل محیطی، حمل‌ونقل، امکانات و تجهیزات، عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی (۸) و با نتایج تحقیق

برای افراد معلول علاوه بر کمک به کسب مشاغل بهتر باعث مهارت‌های حرکتی، کسب استقلال شخصی از طریق غنی‌سازی جسمی، فکری، افزایش عزت‌نفس، به رسمیت شناختن هویت شخصی و توانایی معلولین در یک گروه و جامعه می‌شود (۱۲)، پیشنهاد می‌شود به توسعهٔ اماکن و امکانات ورزشی، از میان برداشتن موانع شهری و آگاه‌سازی خانواده‌ها از نقش ورزش در سلامت روانی و جسمی معلولین توجه ویژه‌ای شود.

تشکر و قدردانی

از تمامی توان‌یاب‌های عزیزی که در این پژوهش ما را یاری کرده‌اند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

References

- 1- Murphy, E. A. (2018). Understanding Thai Attitudes Toward Individuals with Physical Disabilities: Outcome of an International Adaptive Sports Training Program. https://tigerprints.clemson.edu/all_theses/2922
- 2- Oliver, L. Stephan, G. Michael, N. Leonard, A. Volker, K. & Werner, K. Relegation of disabled children to lower age-levels in junior football – results and limitations of inclusion in recreational football. *Science and Medicine in Football*. 2018, 1 (4), pp: 1–6.
- 3- Yazicioglu, K. Yavuz, F. Goktepe, A. S. Kenan Tan, A. "Influence of adapted sports on quality of life and life satisfaction in sport participants and non-sport participants with physical disabilities". *Disability and Health Journal*. 2012, 5(4), pp: 249-253.
- 4- Kroll T, Jones GC, Kehn M, Neri MT. Barriers and strategies affecting the utilisation of primary preventive services for people with physical disabilities: a qualitative inquiry. *Health Soc Care Community*. 2006; 14(4):284-93.
- 5- Jalali Farahani, M; Ali Dost Qahfarhi, A.] Manage events and sports camps (Persian)]. Fourth Edition, Tehran: Tehran University, Publishing Institute. 2012, PP:274
- 6- Shojaei H.] Exercise for the disabled from the perspective of rehab and define key terms(Persian). [Tehran: Publications of Veterans Institute of Engineering Sciences and Medicine. 2002, pp:35
- 7- Olfa verschorn, Lealey wiert, Dominique hermans, Marjolijn ketelaar. Identification of facilitators and barriers to physical activity in children and adolescents with cerebral palsy. *The journal of pediatrics*, in press, corrected proof, 2012, 161(3), pp: 488-494
- 8- Gashtasbi A.]dentification and Prioritization of Barriers and Predecessors of Physical-Movement Disabled Persons in Shiraz in Physical Activity (Persian)[. Master's thesis, Shahid Chamran University of Ahvaz.
- 9-Dehghandar F.] Comparison of barriers to physical activity, movement of male veterans with spinal cord injury and amputation(Persian).[Master's Degree Program in Physical Education, at Shiraz University, 2011

نقش بیشتری در موانع شهری دارند و سالن‌های ورزشی ویژه جانبازان و معلولین در مسیر حمل‌ونقل عمومی قرار نگرفته است، نیاز هست نهادهای مربوطه در برطرف کردن این موانع در شهر قزوین اقدام کنند. همچنین نیاز ویژه است که ارگان‌های بهزیستی و بنیاد شهید و امور ایثارگران برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی از معلولین حمایت کنند، و اطلاع‌رسانی‌های لازم در خصوص فعالیت‌های ورزشی جانبازان و معلولین از سوی این ارگان‌ها انجام شود و سرمایه و بودجه کافی برای ورزش جانبازان و معلولین در نظر گرفته شود.

با توجه به اینکه ورزش به‌عنوان یک فعالیت، نقش مؤثری در بالا بردن کیفیت زندگی معلولین دارد (۲) و از آنجایی که ورزش

- 10- Arlene M. McGarty, Craig A. Melville (2018). Parental perceptions of facilitators and barriers to physical activity for children with intellectual disabilities: A mixed methods systematic review. *Research in Developmental Disabilities*, 2018, Feb; 73, pp:40-57
- 11-Moffat, F., & Paul, L. (2018). Barriers and solutions to participation in exercise for moderately disabled people with multiple sclerosis not currently exercising: a consensus development study using nominal group technique. *Disability and Rehabilitation*, pp:1–9.
- 12- Davide Di Palma, A. A. and F. P. C. (2017). Management of sports activity and disability in Italy. *Sport Science, Suppl 1*, PP: 18-22
- 13- Aarsma, E. A. Dekker, R. Geertzen, J. H. B. & Dijkstra, P. U. (2016). Sports participation after rehabilitation: Barriers and facilitators. *Journal of Rehabilitation Medicine*, 2016; 48, PP:72–79
- 14- Zbigniew, Taylor, Jozefowicz, iwona (2012). Intra – urban daily mobility of disabled people for recreational and leisure purposes. *Journal of transport geography*
- 15- Jalali Farahani, M]. Principles, Foundations and Goals of Disabled Sports(Persian). [First edition. Tehran, Sports Science Publication. 2011, PP:32-2
- 16- Sobhani A, Andam R, Zarif M.] Investigating and Prioritizing the Effective Factors and Barriers to Disabled Sports Participation in Ahwaz(Persian) [. *Journal of Organizational Behavioral Management in Sport Studies*. 2015, 2(6), PP:41
- 17- Pour Soltani Zarandi H, Ghasemi H , Moradi Firoozeh M.]Identification of Barriers to Participation of Veterans and Disabled in Alborz Province in Sports (Persian)[. *Journal of Applied Research of Sport Sciences without Borders*. 2017
- 18-Yamosa A.] Study of cultural, social and sports barriers of the disabled and their lack of participation in motor activity(Persian)[. Master's thesis, Islamic Azad University of Shoushtar. 2011

**Investigating barriers to athletic and non-athlete disability participation in sports activities
(Case study: Qazvin)**

Ghadrdan R (MSc)^{*}, Hasanbeigi H (MSc), Tabesh S (Ph.D)

Abstract

Introduction: Exercise and physical activity are important for the health of people with disabilities and the athletes with disabilities have higher health and higher satisfaction with their lives than non-athletes with disabilities. Therefore, the aim of this study was to investigate barriers to the participation of athletes and non-athletes with disabilities in sports activities.

Method: This research was descriptive correlation. The statistical population of this study was 380 athletic and non-athletic people with disabilities in Qazvin province. Of these, 181 of them were selected by sampling method as Morgan's table. Measurement of the questionnaire of barriers to participation of disabled people in sports activities of Pour-Zandi and Soltani was used to answer the questions. Friedman and independent t-test were used with spss 25 software and factor analysis software lisrel15.

Results: The results of this test showed that barriers to places and facilities, family barriers, urban barriers, individual barriers and social and cultural barriers are ranked first to fifth, and between places and facilities, social and cultural barriers and urban barriers between people with disabilities Athletic and non-athletes had no significant difference ($p>0.05$). There was a significant difference between individual and family barriers between athletes and non-athletes. ($p<0.05$).

Considering the descriptive findings in both family and personal barriers, the average non-athlete was more than the athlete's disability.

Conclusion: According to the results of this study, it is suggested that attention should be paid to the development of sports facilities and facilities, removal of urban barriers and awareness of families about the role of sport in the mental and physical health of disabled people.

Keywords: Sports activities, Obstacles to exercise, disabled, Athlete and non athlete

---

*Corresponding Author: Sports Management Department, Mazandaran University, Babolsar, Iran.
Email: r.ghadrdan71@gmail.com